

רע"פ 1864/22 - חליל עדוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 1864/22

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: חליל עדוי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו ב-עפ"ג 41202-11-21 מיום 2.2.2022 שניתן על ידי השופטת העמיתה ד' ברלינר, והשופטים ש' יניב ו-י' טופך

בשם המבקש: עו"ד רותם סרי; עו"ד מיכל רובינשטיין

בשם המשיבה: עו"ד איתי שהם

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטת העמיתה ד' ברלינר, והשופטים ש' יניב ו-י' טופך) ב-עפ"ג 41202-11-21 מיום 2.2.2022, בגדרו נדחה ערעור המבקש על גזר דינו שניתן על ידי בית משפט השלום בתל אביב-יפו (השופט ש' אבינור) ב-ת"פ 4101-12-19 מיום 20.10.2021.

2. המבקש הורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירה של כניסה לישראל שלא כחוק, לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: עבירת שהייה בלתי חוקית ו-חוק הכניסה לישראל, בהתאמה); ועבירה של החזקת נכס חשוד כגנוב, לפי סעיף 413 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). הסדר הטיעון לא כלל הסכמה לעניין העונש.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 9.7.2019 המבקש שהה ברחוב נחלת בנימין בתל אביב כשאין בידו אישור כניסה לישראל או שהייה כדין, וכן החזיק באופניים החשודים כגנובים.

3. בגזר דינו, בית משפט השלום שקל לחומרה את עברו הפלילי של המבקש הכולל שתי הרשעות קודמות בעבירה של שהייה בלתי חוקית, האחת משנת 2017 בגין שלוש כניסות לישראל (להלן: ההרשעה הראשונה), והשניה משנת 2018 בגין כניסה אחת לישראל (להלן: ההרשעה האחרונה), כך שמדובר למעשה בכניסתו החמישית של המבקש לישראל שלא כדין. צוין, כי בגין הרשעתו האחרונה תלוי ועומד נגד המבקש עונש מאסר מותנה למשך 30 ימים, בר הפעלה בתיק דנן.

בית המשפט קבע כי בנסיבות העניין לא מתקיימים טעמים מיוחדים המצדיקים סטייה מהכלל המחייב את הפעלת המאסר המותנה. הודגש, כי על המבקש הושטו בשל הרשעותיו הקודמות עונשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה, ואולם הוא לא נרתע מביצוע עבירה נוספת. עוד נשקלו חלופי הזמן מעת ביצוע העבירות מושא כתב האישום המתוקן; הפגיעה הצפויה במבקש ובמשפחתו כתוצאה מהעונש שיוטל עליו; וכן הודאתו ונטילת האחריות על מעשיו.

אשר על כן, בית משפט השלום גזר על המבקש 45 ימי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה, תוך הפעלת 30 ימי המאסר המותנה בחופף; וכן מאסר על תנאי בן 45 ימים לבל יעבור עבירה מהעבירות בהן הורשע, למשך שנתיים.

4. ערעור המבקש על חומרת עונשו - נדחה.

בית המשפט המחוזי קבע כי אין מקום להתערב בעונש שהושת על המבקש בהתחשב בכך שזוהי כניסתו החמישית לישראל שלא כדין, כאשר עתה המבקש הוסיף וביצע עבירה נוספת של החזקת רכוש חשוד כגנוב. צוין, כי בית משפט השלום הניח את כל ההנחות המקלות לטובת המבקש, והלך לקראתו כברת דרך משמעותית עת הורה על הפעלת המאסר על תנאי כולו בחופף. זאת בהינתן שהפעלת עונש מאסר מותנה בחפיפה מלאה היא "חריגה", באופן שיוצא כי "הענישה בתיק זה עושה עמו חסד".

5. מכאן בקשת רשות הערעור שלפניי.

לטענת המבקש, בקשתו מעוררת שתי סוגיות משפטיות עקרוניות החורגות מעניינו הפרטני:

הראשונה, מהו מודל השיקום הרלוונטי לעבירות לפי חוק הכניסה לישראל, העשוי להצדיק הארכת מאסר מותנה מכוח סעיף 56(א) לחוק העונשין. נטען כי "שיקום של ממש" כלשון המבקש, בא בגדרי הטעמים המיוחדים בגינם יש

לאפשר את חידוש התנאי כאמור בסעיף זה. בהקשר זה, הודגש כי עבודתו למעלה משנה במפעל בשטח צבאי באזור ירושלים מלמדת כי לא ישוב על מעשיו, וכי יש בכך כדי להוות שיקום ביחס לעבירות שיוחסו לו.

השנייה, האם לא ניתן להפעיל את הסמכות הקבועה בסעיף האמור, במקרים בהם נאשמים הורשעו מספר פעמים בעבירה "המפעילה" את המאסר המותנה.

לבסוף, נטען כי יש לקבל את בקשת רשות הערעור לשם מניעת עיוות דין, ומאחר שהיא מעוררת כלשון המבקש "שאלה אנושית-מצפונית" ממדרגה ראשונה. צוין, כי מאסרו של המבקש יוביל בהכרח לפיטוריו, כפי שמעסיקו העיד בערכאה הדיונית, וכיוצא מזה יגרם נזק בלתי מידתי לו ולמשפחתו.

6. מנגד, המשיבה סבורה כי אין כל הצדקה למתן רשות ערעור במקרה זה. לטענתה, עניינו של המבקש כלל אינו בא בשערי סעיף 56(א) לחוק העונשין, משהוטל עליו עונש מאסר בגין העבירות בהן הורשע, ומשכך כלל לא ניתן להאריך את תקופת התנאי בעניינו או לחדשו.

לגישת המשיבה, שימוש בסמכות זו המוקנית לבית המשפט, יכולה להיעשות רק אם יבוטל לחלוטין עונש המאסר שהושת על המבקש, ולשיטתה אין להורות כאמור משלא נגרם לו עיוות דין, ונשקלו בעניינו כלל השיקולים הדרושים לזכותו. הודגש כי מכל מקום שיקול הדעת שלא להפעיל את התנאי הוא מצומצם ומותנה בטעמים מיוחדים שיירשמו.

עוד נטען, כי הסוגיות "העקרוניות" שהמבקש מעלה נדונו והוכרעו זה מכבר, ואין בהן כדי להצדיק מתן רשות ערעור.

7. בתשובתו לתגובת המשיבה, המבקש שב בעיקרו על טענותיו, אולם הוסיף וטען כי "עתירתו העקבית" היא להימנע משליחתו למאסר נוכח שיקולי שיקום, ולכן עניינו בא בשערי סעיף 56(א) לחוק. זאת משלטענתו, קיים קשר הדוק בין שאלת שיקומו ומיקום עונשו בגדרי מתחם העונש ההולם לבין בחינת הטעמים המיוחדים המצדיקים הארכת המאסר המותנה.

דיון והכרעה

8. דין הבקשה להידחות.

הלכה ידועה היא כי בית משפט זה לא יעתר לבקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי" אלא במקרים חריגים בהם מתעוררת סוגיה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטני של המבקש, או כאשר מתעורר חשש לעיוות דין מהותי או לאי צדק קיצוני (רע"פ 2118/22 הכנסת אורחים נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (28.3.2022)).

זאת ועוד, בקשה לרשות ערעור הנסובה על חומרת העונש, תתקבל במקרים נדירים בלבד, בהם ניכרת סטייה מהותית ממדיניות הענישה הנוהגת בנסיבות דומות (רע"פ 1383/22 אבו כאשף גאבר נ' מדינת ישראל, פסקה 11).

((8.3.2022)).

הבקשה שלפניי אינה נמנית עם מקרים חריגים אלו, וזאת מן הטעם שהסוגיות "העקרוניות" שהמבקש טוען כי דורשות הכרעה, כלל אינן מתעוררות בנסיבות עניינו.

9. בבואו של בית המשפט לגזור את עונשו של מי שהורשע ב"עבירה נוספת" כלשון סעיף 52(ב)(1) לחוק העונשין, יצווה על הפעלת עונש המאסר המותנה שהיה תלוי ועומד נגדו (רע"פ 5798/00 ריזי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 1, פסקה 5 (2001)). ככלל, מאסר זה יופעל במצטבר, זולת אם בית המשפט מצא מטעמים שיירשמו להורות על הפעלתו, כולו או מקצתו, בחופף לעונש המאסר שהוטל על הנאשם (סעיף 58 לחוק העונשין; רע"פ 5635/19 יעקובוב נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (4.9.2019)).

חריג לכלל זה, מעוגן בסעיף 56 לחוק העונשין, המורה כי:

"56. (א) בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.

(ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של הנאשם בשל עבירה נוספת".

יוצא אפוא, כי סמכות בית המשפט לצוות על הארכת תקופת התנאי חלף הפעלתה, כפופה לשני תנאים: הראשון, כי בית המשפט לא הטיל על הנאשם בגזר הדין "הנוכחי" עונש מאסר, לרבות מאסר על תנאי; והשני, כי זוהי הרשעתו הראשונה של הנאשם בעבירה הנוספת (רע"פ 1553/15 דיב עיסא נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה "השומרון", פסקה 11 (31.10.2017); רע"פ 4902/14 בן צבאן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (16.7.2014); יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים חלק שני - הליכים שלאחר כתב אישום ב 1699 (מהדורה מעודכנת, 2009)).

"יאמר כי אף בהתקיימם של תנאים אלו, הארכת תקופת התנאי תיעשה "... מטעמים שיירשמו... אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי" (סעיף 56(א) לחוק העונשין). על אודות שיקולים אלו, נקבע: "שיקול הדעת הניתן לבית המשפט בהארכת עונש מאסר מותנה מתמקד במצבים שבהם מוצדק לתת לנאשם הזדמנות נוספת לחזור לדרך הישר, כאשר הוא מראה סימנים המניחים יסוד לציפייה כי כך יהיה" (רע"פ 7391/08 מחאג'נה נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (10.7.2008)).

10. מן האמור עולה, כי בנסיבות הענין כלל אין צורך לדון בטענות הנוגעות לטעמים ונסיבות שבהם ראוי להורות על הארכת תקופת התנאי. זאת, מהטעם שהוטל על המבקש עונש מאסר בגין הרשעתו הנוכחית, ומשכך, גם לו היו מתקיימים טעמים המצדיקים את הארכת תקופת המאסר המותנה חלף הפעלתו - לא היה בכך כדי לסייע לו.

כמו כן, ממילא בית משפט השלום בחן, במידה רבה שלא לצורך, האם מתקיימים "טעמים שיירשמו" המצדיקים את אי הפעלת עונש המאסר המותנה. במסגרת זו קבע, ובכך צדק, כי בנסיבות המקרה לא הוצגו טעמים שכאלו, נוכח העובדה שמדובר בכניסתו החמישית של המבקש לישראל שלא כדין וכאשר לעבירה זו נלוותה עבירה של החזקת נכס חשוד כגנוב. ניכר אפוא, כי עונשי המאסר הקודמים שהמבקש ריצה מאחורי סורג ובריח לא הרתיעוהו.

יש להזכיר, כי עונש המאסר המותנה שהופעל, הופעל כולו בחופף, באופן שהעונש שהוטל על המבקש לבסוף מקל עמו באופן משמעותי. לא נותר אלא להפנות לקביעות בית המשפט המחוזי בפסק דינו:

"בית משפט קמא הניח את כל ההנחות המקלות לטובתו של המערער [המבקש - י' א'], ובכלל זה נתן ביטוי בשיקוליו לעדות המעביד. הביטוי האופטימלי מבחינתו של המערער עניינו בכך, שהמאסר על תנאי הופעל כולו באורח חופף ובכך צעד בית משפט קמא כברת דרך משמעותית לקראת המערער, שהרי ככלל מאסר על תנאי יש להפעיל, והפעלה תוך חפיפה מלאה היא חריגה, בהיותה מעקרת במידה לא מבוטלת עקרון זה מתוכנו" (שם, פסקה 5).

אשר על כן, גם עיוות דין - אין בנמצא.

11. סוף דבר, בקשת רשות הערעור נדחית.

המבקש יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 24.4.2022 עד השעה 12:00 בכלא ניצן, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ה' בניסן התשפ"ב (6.4.2022).

ש ו פ ט